

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**Преговарачка позиције Републике Србије за Међувладину конференцију
о приступању Републике Србије Европској унији
за Поглавље 25 „Наука и истраживање”**

Београд, октобар 2016. године

I. УВОДНА ИЗЈАВА

Република Србија прихвата правне тековине Европске уније (ЕУ) у Поглављу 25 „Наука и истраживање” које су на снази 1. јануара 2016. године и не очекује потешкоће у спровођењу европског законодавства у оквиру овог поглавља. Република Србија ће спровести и преостале правне тековине ЕУ, посебно оне усвојене након 1. јануара 2016. године, до дана ступања у чланство Европске уније, у складу са исходом преговора у оквиру овог поглавља.

Република Србија у целини има законодавни и институционални оквир неопходан за наставак спровођења правних тековина ЕУ у овом поглављу и поседује капацитет да учествује у програмима за науку и истраживање.

Република Србија не захтева специфична прилагођавања у оквиру овог поглавља.

II. ПОСТОЈЕЋИ ЗАКОНОДАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

II.1. Политика истраживања и иновација

Стратешки и законодавни оквир Републике Србије у области науке и истраживања је у складу са правним тековинама ЕУ. Република Србија дели исте циљеве, смернице и приоритете са ЕУ, учествује у оквирним програмима ЕУ и спремна је да допринесе циљевима Заједнице дефинисаним Уговором о функционисању ЕУ у овом пољу. Научноистраживачка и иновациона политика у Републици Србији остварује се кроз националне програме од општег интереса и међународне програме и пројекте. Институционална структура и научноистраживачка заједница обезбеђују реализацију ове политике.

II.1.1. Законодавни оквир

Научноистраживачка и иновациона делатност су регулисане Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15) и Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) са одговарајућим сетом подзаконских аката и закона који регулишу област интелектуалне својине. Основни стратешки документ који је у претходном периоду дефинисао научну политику је Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС”, бр. 13/10) и Акциони план за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије 2014-2015 („Службени гласник РС”, бр. 11/14). Нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” усвојена је 3. марта 2016. („Службени гласник РС”, број 25/16).

II.1.2. Институционални оквир/Административни капацитети

Институционално управљање се састоји од следећих институција: Народна Скупштина Републике Србије, Влада Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Национални савет за научни и технолошки развој, специјализовани научни одбори и други органи, комисије и институције које заједнички учествују у реализацији научноистраживачке и иновационе политике.

Централна улога у институционалном управљању припада Министарству просвете, науке и технолошког развоја, органу државне управе надлежном за обављање послова који се односе на развој, унапређење и финансирање научних истраживања и иновативних активности у функцији научног, технолошког и економског развоја Републике Србије.

Поред наведеног, важно је нагласити да постоји неколико институција од националног значаја које сарађују са Министарством просвете, науке и технолошког развоја на реализацији активности у области науке и научноистраживачке делатности. То су, пре свега, следеће институције:

- **Српска академија наука и уметности (САНУ)** је најзначајнија институција у области науке и уметности у Републици Србији. Активности Српске академије наука и уметности и њених института регулисане су Законом о Српској академији наука и уметности („Службени гласник РС”, број 18/10).
- **Матица српска** је најстарије књижевно, културно и научно друштво српског народа, које у континуитету делује готово два века и које постиже изузетне резултате у области енциклопедистике, издаваштва и научноистраживачког рада. Активности Матице Српске су дефинисане Законом о Матици српској („Службени гласник РС”, број 49/92).

Према подацима Републичког завода за статистику, укупан број истраживача у 2014. за све истраживачко-развојне секторе је износио 15.163 (од 21.044 укупног броја истраживачког особља) или у еквиваленту пуног радног времена 13.026 истраживача.

II.1.3. Међународна сарадња

Међународна сарадња је регулисана Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15), који дефинише програме од општег интереса за Републику Србију, кроз које се остварује општи интерес научноистраживачке делатности. Основни програми, оквири и инструменти преко којих се међународна сарадња остварује су мултилатерални и регионални програми: Оквирни програм *FP7/ Хоризонт 2020*, *COST (European Cooperation in Science and Technology)*, *EUREKA*, НАТО Наука за мир и сигурност (*NATO SPS*), Међународна агенција за атомску енергију (*IAEA - International Atomic Energy Agency*), УНЕСКО, Централно-европска иницијатива (*CEI - Central European Initiative*), Стратегија ЕУ за Дунавски регион (*EUSDR - EU Strategy for the Danube Region*), Научна сарадња између земаља Источне Европе и Швајцарске (*SCOPES - Scientific co-operation between Eastern Europe and Switzerland*), Црноморска економска сарадња (*BSEC - Black Sea Economic Cooperation*), Центар за истраживање и иновације Западног Балкана (*WISE-у процесу оснивања*); Међународни центар за генетичко инжењерство и биотехнологију (*ICGEB - International Centre for Genetic Engineering and Biotechnology*) и билатерални програми сарадње са Шпанијом, Мађарском, Аустријом, Немачком, Словенијом, Словачком, Француском, Италијом, Хрватском, Црном Гором, Португалијом, Кином и Белорусијом. Преговори у вези са другим билатералним споразумима, посебно са појединим земљама Западног Балкана су у току и Република Србија се обавезује да информише о било каквом међународном споразуму у области науке и технологије, као и о времену када је исти закључен и усвојен.

II.2. Учешће у оквирним програмима ЕУ

Хоризонт 2020

Република Србија је имала статус тзв. треће земље у Шестом оквирном програму за истраживање, технолошки развој и експерименталне активности (*FP6*).

Кроз учешће у *FP6*, Република Србија је постигла добар ниво истраживачког и иновационог капацитета да се придружи Седмом оквирном програму за истраживање, развој и огледне активности (*FP7*), што је Влада учинила потписивањем Меморандума о разумевању између Европске заједнице и Републике Србије 13. јуна 2007. године, који омогућава учешће Републике Србије као придружене земље од прве године имплементације *FP7*. Учешће у *FP7* резултирало је са 319 српских успешних апликација (од чега 51 долази из приватног сектора) у укупно 236 пројеката. Од тог броја Републике Србија је била координатор 42 пројекта. Област у којој су истраживачи били најуспешнији биле су информационе и комуникационе технологије, затим храна, пољопривреда, рибарство и биотехнологија, као и заштита животне средине, укључујући климатске промене. Укупан износ добијеног финансирања износио је око 64 милиона евра. Овим је Република Србија показала веома добре административне и научне капацитете који су резултирали успешним учешћем у *FP7*.

Република Србија је наставила да учествује као придружена земља у наредном оквирном програму ЕУ потписивањем Споразума између Владе Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Хоризонт 2020 - оквирни програм за истраживање и иновације (2014-2020) 1. јула 2014. године. Након Закона о потврђивању Споразума („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 9/14) 8. септембра 2014. године, Споразум о придруживању је ретроактивно ступио на снагу од 1. јануара 2014. године.

Статус придружене земље који је Република Србија добила потписивањем овог Споразума обезбеђује да сва правна лица из наше земље имају једнаке могућности и обавезе као и правна лица једне државе чланице ЕУ које се односе на отворене позиве за финансирање пројеката у овом програму.

У складу са Споразумом о придруживању Хоризонту 2020, успостављена је мрежа националних контакт особа и именовани су национални представници за све Програмске комитете Хоризонта 2020 програма, што омогућава Републици Србији да се упозна са одлучивањем о финансирању истраживања и иновација на европском нивоу (Комитологија).

Еуратом

Република Србија тренутно није придружена нити учествује у Европској заједници за атомску енергију (ЕУРАТОМ) Хоризонт 2020 програма за активности нуклеарног истраживања и обука (2014-2018). Области за могућу сарадњу које Република Србија разматра су пре свега заштита од зрачења, управљање радиоактивним отпадом и нуклеарна сигурност.

Република Србија има развијену сарадњу са Међународном агенцијом за атомску енергију. Република Србија има закључен споразум између Владе Мађарске и Владе Републике Србије о правременој размени информација у случају радиолошке опасности.

Национално законодавство у области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења је делимично усклађено са правним тековинама ЕУ у овој области.

Обједињени истраживачки центар (ОИЦ)

Сарадња између Републике Србије и Обједињеног истраживачког центра (ОИЦ) је активна што потврђује потписани Меморандум о разумевању (2010-2015). Обнова Меморандума је тренутно у фази дискусије. Кроз придруживање Хоризонту 2020, Република Србија је именовала делегата у управном одбору Обједињеног истраживачког центра и учествује на састанцима овог центра. Такође је именовала националну контакт особу за активности Обједињеног истраживачког центра. Република Србија највише учествује у активностима центра кроз посебан програм за земље у процесу проширења ЕУ.

Етичка питања

Етичка питања везана за научна истраживања у Републици Србији примењују се уз принцип поштовања људских права дефинисаних Уставом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06), као и принцип поштовања етике и законитости науке и струке дефинисане Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15). Етички одбори су основани у оквиру факултета Универзитета у Београду, Нишу, Новом Саду и Крагујевцу, као и у оквиру научних института. Национални комитет за биоетику *UNSECO-a*, са седиштем у САНУ, основан је 31. октобра 2003. године.

II.3. Иновациона унија укључујући Европски истраживачки простор

Улагање у истраживање, развој и иновације

Истраживање, развој и иновације (ИРИ) јавних и приватних субјеката се финансира из буџета Републике Србије, који издваја средства за ове активности у складу са Законом о буџету Републике Србије за сваку релевантну годину. У овом тренутку ИРИ активности се финансирају кроз следеће програме: програм основних истраживања, програм истраживања у области технолошког развоја, програм суфинансирања интегралних и интердисциплинарних истраживања и програми иновационе делатности. Поред тога, активности ИРИ се делимично финансирају из других извора посебно из кредитних линија, међународних фондова и инвестиција приватног сектора. Иновационе активности се додатно финансирају из средстава обезбеђених за ову намену од стране Претприступног фонда (ИПА) која су додељена Републици Србији, заједно са буџетом Републике Србије и суфинансирањем од стране приватног сектора. У периоду од 2008. до 2014. године укупна улагања у истраживање, развој и иновације су била у распону од 0,7% до 0,9% БДП-а (0,78% у 2014. години према подацима Еуростата).

Мобилност истраживача

Важан предуслов за научну изврсност је да има довољно истраживача који су добро квалификовани. Република Србија помно прати активности управљачке групе ЕУ за људске ресурсе и мобилност. До сада је шест српских истраживачких институција подржало принципе „*European Charter for Researchers and Code of Conduct for the recruitment of researchers*” и једна институција, и то Универзитет у Нишу, је добила *Human Resource Excellence in Research logo*. У циљу подстицања мобилности научника, пре свега оних који долазе у Републику Србију, и смањења препрека за мобилност научника, Република Србија активно промовише употребу *EURAXESS* мреже која је део пан-европске *EURAXESS* мреже.

У оквиру својих билатералних програма Република Србија подржава грантове мобилности, посебно за младе истраживаче.

Српска дијаспора је учествовала у евалуацији пројекта у оквиру претходног пројектног циклуса. Поред тога, један од чланова Националног савета за научни и технолошки развој је био из дијаспоре.

Истраживачке инфраструктуре

Кључни извори финансирања за инфраструктурне пројекте у Републици Србији заснивају се на „Иницијативи за инвестирање у инфраструктуру Републике Србије у домену науке и технологије”, као што је назначено у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године. У периоду од 2010. до 2015. Република Србија је инвестирала укупно 154 милиона евра у истраживачку инфраструктуру.

Наука у друштву

У Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године, Република Србија је препознала потребу за оснивање посебне институције која је задужена за однос између науке и друштва: Центра за промоцију науке. Центар је основан Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник Републике Србије”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15), као самостално правно лице са надлежношћу да промовише науку и научна и технолошка достигнућа у земљи и свету.

Иновациона унија

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, у складу са Законом о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15 и 54/15) и Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13), као министарство задужено за иновациону делатност, обавља послове државне управе који се односе на следеће: креирање и имплементација иновационе политике, подстицање технопредузетништва, трансфер знања и технологија у привреду, развој и унапређење иновационог система у Републици Србији, прописе у области заштите и промета права интелектуалне својине, као и послове надзора над радом Завода за интелектуалну својину.

Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) је формиран Фонд за иновациону делатност, као посебно правно лице, специјализовано за

управљање финансијским средствима за подстицање иновација и обављање делатности финансирања, припреме, остваривања и развоја активности у области спровођења националне иновационе политике, посебно кроз сарадњу са међународним и домаћим институцијама и приватним сектором.

Фонд за иновациону делатност је успоставио механизме за подршку иновативним компанијама кроз две врсте финансијских инструмената: програм раног развоја (*Mini Grants Program*) и програм суфинансирања иновација (*Matching Grants Program*).

Централна канцеларија за трансфер технологије је основана у оквиру Фонда за иновациону делатност у циљу координације појединачних канцеларија за трансфер технологије на четири државна универзитета.

Иновационе активности се координирају пре свега преко Министарства просвете, науке и технолошког развоја, као министарства надлежног за послове националног иновационог и истраживачко-развојног система, уз одговарајућу подршку за развој иновативног предузетништва коју обезбеђује Министарство привреде. Активности оба министарства су координиране и усклађене на стратешком нивоу.

Управљање интелектуалном својином у трансферу знања

Права интелектуалне својине су предмет преговарачког поглавља 7. У поглављу 25, управљање интелектуалном својином везано за истраживање и иновације се односи на промовисање трансфера знања између јавних научноистраживачких организација и приватног сектора и стварање свести о значају права интелектуалне својине приликом ангажовања у истраживању и иновацијама.

Постоји успостављен правни оквир и инфраструктура за пренос знања и коришћење резултата истраживања која су јавно финансирана. Закон о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15) и Закон о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) су главни инструменти за заштиту резултата истраживања и иновација које се јавно финансирају. Сет закона који се односи на права интелектуалне својине представља додатни правни оквир за заштиту резултата истраживања и иновација које се јавно финансирају у Републици Србији.

Биоекономија и пољопривредна истраживања

У Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године, од седам националних приоритета у оквиру науке и технологије у целини, три су директно или индиректно у вези са развојем биоекономије: (1) заштита животне средине и климатске промене, (2) енергетика и енергетска ефикасност, и (3) пољопривреда и храна. Ови приоритети су дефинисани на основу усклађивања са стратегијом за развој земље, могућношћу успешног учешћа у Лисабонској стратегији и научним приоритетима Европске уније.

Заштита животне средине

Кроз Стратегију научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године, и кроз анализу научних области, област „Заштита животне средине и климатске промене” је идентификована као једна од седам националних приоритета у области науке и технологије. Заштита животне средине и одрживи развој у процесу придруживања Европској унији део су националних и регионалних иницијатива.

Истраживање угља и челика

Истраживање угља и челика које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја кроз Програм истраживања у области технолошког развоја, везано је за области технологије материјала и рударство и енергетику. Индустрија гвожђа и челика имала је главну улогу пре економске кризе у целој индустрији Републике Србије када је у питању обимна индустријска производња и извоз.

Истраживање угља у Републици Србији се углавном односи на примењена геолошка истраживања и лабораторијске тестове за дефинисање квалитета угља.

Мере у вези са члановима 185. и 187. Уговора о функционисању ЕУ

Институције Републике Србије су учествовале у неким мерама прописаним чланом 185. под називом ERA-NETs, а нарочито у следећим пројектима: SEE-ERA.NET, SEE-ERA.NET+, ERA-CAPs и SAFERA у оквиру FP7.

Република Србија тренутно не учествује у мерама у оквиру члана 185, нити члана 187. (приватно-јавно партнерство) на нивоу ЕУ.

III. УСКЛАЂИВАЊЕ ЗАКОНОДАВНОГ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕУ

III.1. Политика истраживања и иновација

У циљу припреме за пуну примену правних тековина, Република Србија ће ускладити и ажурирати постојеће мере и, где је то потребно, иницирати додатне мере како би се наставило са радом на усклађивању истраживачке и иновационе политике са циљевима и приоритетима политике ЕУ за истраживање и иновације као што је наведено у Европском истраживачком простору и Иновационој унији.

У циљу ефикасне интеграције у Европски истраживачки простор и доприноса кључној улози Иновационе уније, Република Србија ће обезбедити неопходне оквирне услове за спровођење истраживања и иновација на конкурентан начин и стварање научне изврности. Нови стратешки оквир, као и друге активности чији је циљ јачање административних капацитета, се тренутно разматра у циљу повећања учешћа у истраживачким програмима ЕУ, а посебно у оквиру првог стуба који се односи на Изврност у науци, укључујући грантове Европског истраживачког савета.

У складу са новим стратешким и законодавним оквиром, мисија Министарства просвете, науке и технолошког развоја је да припреми и спроведе пакет реформских мера које ће створити услове за реализацију визије наведене у Стратегији научног и технолошког

развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” која је усвојена 3. марта 2016. („Службени гласник РС”, број 25/16 – у даљем тексту: нова Стратегија) „У року од пет година, наука у Републици Србији биће заснована на систему који подржава изврност у науци и релевантност за економски развој, конкурентност привреде у Републици Србији, као и развој друштва у целини”.

Ради постизања утврђене визије и мисије, овом стратегијом одређује се шест посебних циљева:

1. Подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: јачање основних истраживања, увођење усмерених основних истраживања, унапређење техничко-технолошких истраживања, унапређење система вредновања научноистраживачког рада, промена модела финансирања научноистраживачке делатности, успостављање Фонда за подстицање истраживања, развој научноистраживачке инфраструктуре, промовисање значаја науке и иновација за друштво у целини.

2. Јачање повезаности науке, привреде и друштва ради подстицања иновација

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: подстицање примене резултата научноистраживачког рада, оснаживање рада Фонда за иновациону делатност, даљи развој Пројекта подршке иновацијама, успостављање заједничких пројеката приватног сектора и научноистраживачких организација, унапређење трансфера знања и технологија, подстицање оснивања компанија базираних на научноистраживачком раду („*spin-off*”), успостављање јавно-приватног партнерства, подршка успостављању и развоју Научно-технолошких паркова и оснивање истраживачко-развојних кластера и мрежа конкурентности.

3. Успостављање ефикаснијег система управљања науком и иновацијама у Републици Србији

Инструмент који се користи за постизање овог циља ће укључивати: унапређење институционалног оквира, успостављање стратешког управљања у научноистраживачким организацијама, реформисање мреже института, анализа интегрисаних политика (*Policy mix peer review*).

4. Осигурање изврности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: унапређење законског оквира за развој људских ресурса, унапређење програма докторских академских студија, укључивање младих истраживача на пројекте, јачање сарадње са дијаспором, унапређење мобилности истраживача, унапређење родне и мањинске равноправности у науци и иновацијама.

5. Унапређивање међународне сарадње у области науке и иновација

Инструменти који ће се користити за постизање овог циља ће укључивати: формирање координационог тела за међународну сарадњу, подршку учешћу у европском оквирном програму за науку и иновације - Хоризонт 2020, јачање регионалне сарадње у оквиру Западног Балкана и дунавског региона, обезбеђивање приступа међународној истраживачкој инфраструктури.

6. Повећање улагања у истраживање и развој путем јавног финансирања и подстицања улагања пословног сектора у истраживање и развој

Инструменти који ће се користити за постизање овог циља ће укључивати: повећање улагања у истраживање и развој из јавних извора, повећање улагања пословног сектора у истраживање и развој, улагања у истраживање и развој из других националних и међународних извора.

Мере и активности, укључујући временске оквире, задатке и органе и организациону надлежност за спровођење ове стратегије, утврђују се акционим плановима и подзаконским актима за имплементацију нове Стратегије.

Акциони план утврђује Влада након усвајања нове Стратегије, а у циљу имплементације планираних активности, што је предвиђено до краја 2017. године.

III.1.1. Планови за усклађивање законског оквира са правним тековинама ЕУ

Законодавни оквир и статус примене и спровођења правних тековина је у складу са Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” (усвојене 3. марта 2016. године, „Службени гласник РС”, број 25/16). Постоје планови за даље усклађивање закона и подзаконских аката, који регулишу област науке и истраживања, трансфер технологије и интелектуалне својине са приоритетима Европског истраживачког простора. Поред тога, у складу са правилима *ESFRI*, нацрт Мапе пута истраживачке инфраструктуре ће бити развијен и усвојен од стране Владе у 2017. години. Република Србија ће започети са креирањем Стратегије паметне специјализације.

III.1.2. Управљање науком: планови за усклађивање институционалног оквира са правним тековинама ЕУ

Институционално управљање се састоји од следећег: Народна Скупштина Републике Србије, Влада Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Национални савет за научни и технолошки развој, и други органи, одбори и институције које заједнички учествују у реализацији научноистраживачке и иновационе политике.

Централна улога у успостављању институција припада Министарству просвете, науке и технолошког развоја, органу државне управе надлежном за обављање послова који се односе на развој, унапређење и финансирање научноистраживачких и иновационих активности у функцији научног, технолошког и економског развоја.

III.1.3. Администрација националних фондова

Административни капацитети у вези са спровођењем научноистраживачког рада и иновационе политике ће бити додатно ојачани и реформисани, посебно узимајући у обзир приоритет 1 Европског истраживачког простора, који за циљ има ефикасније националне истраживачке системе. Као део нове стратегије, Република Србија ће издвојити средства на основу конкурса и у потпуности применити принципе међународне експертске евалуације. Фонд за иновациону делатност и Центар за промоцију науке ће активно спроводити најефикасније и конкурентне шеме финансирања на националном нивоу.

III.1.4. Међународна сарадња

Будући планови који се односе на међународну сарадњу укључују активности у циљу постизања циљева и решавања постојећих изазова: пуноправно чланство у Европском истраживачком простору, привлачење додатних страних фондова, обезбеђивање изврности кроз сарадњу са водећим научноистраживачким организацијама из иностранства, обезбеђивање долазне и одлазне мобилности и промовисање учешћа малих и средњих предузећа у циклусу истраживања и иновација.

Аташе за истраживање ће бити именован у Мисији Републике Србије при ЕУ.

Даља интеграција у Европски истраживачки простор (*ERA*) ће бити подржана кроз интензивирање постојећих мера и увођење нових мера у складу са приоритетима *ERA* и припремама за *ERA* мапу пута.

Активна улога у регионалним иницијативама ће се наставити.

III.2. Оквирни програми ЕУ

Хоризонт 2020

У складу са програмом међународне сарадње, промотивне кампање и подршка истраживачима и другим учесницима у вези са учешћем у Хоризонту 2020 ће бити настављена. Мрежа националних контакт особа ће бити ојачана додатном обуком, стицањем вештина и професионализацијом са циљем формирања специјалне јединице за подршку учешћу у програму Хоризонт 2020.

Република Србија ће такође наставити сарадњу са Привредном комором Србије и Министарством привреде кроз *Enterprise Europe Network – EEN*. *EEN* нуди подршку корисницима МСП инструмента Хоризонт 2020 који укључује обезбеђивање *Key Account Management* услуга малим и средњим предузећима која се баве истраживањем и иновацијама од стране врхунских пословних и иновационих стручњака.

Еуратом

Могућност придруживања Републике Србије Хоризонт 2020 Еуратом програму (2014-2018) ће се разматрати на основу анализе могућности и будуће мисије утврђивања чињеница у складу са истраживањима и финансијским средствима. За почетак, биће организован информативни састанак о Хоризонт 2020 Еуратом програму.

Обједињени истраживачки центар (ОИЦ)

Сарадња између Републике Србије и Обједињеног истраживачког центра (ОИЦ), која је већ развијена, биће формализована кроз обнављање Меморандума о разумевању. Поред тога, сарадња са Обједињеним истраживачким центром ће бити проширена, нарочито у вези са развојем стратегије Паметне специјализације, разменом података, коришћењем базе података, као и подршком кроз програм за земље у процесу проширења ЕУ.

Почетком новембра 2015. године, Република Србија се придружила платформи Паметне специјализације.

Етичка питања

Планирано је да Национални савет за научни и технолошки развој усвоји *Code of Conduct for Scientific Research* који би требало да дефинише принципе интегритета научноистраживачког рада са циљем да се сачува достојанство професије, развој и побољшање моралних и етичких вредности, штите вредности знања и поштовања и подигне свест о одговорности истраживача у научноистраживачком раду, поштујући принципе академске репутације. У циљу праћења и спровођења норми Кодекса, Министарство ће успоставити Научне етичке одборе, који ће се састојати од водећих истраживача и академика. Планирано је да ове активности буду завршене до краја 2017. Поред тога, поштовање етичких норми ће бити елиминаторни критеријум за вредновање пројеката на националном нивоу у наредном пројектном циклусу.

III.3. Иновациона унија укључујући Европски истраживачки простор

Улагање у истраживање, развој и иновације

У циљу подстицања научне и технолошке сарадње и подстицања иновационе делатности, Република Србија планира да ради на јачању својих капацитета и то пре свега институционалних, административних и финансијских у периоду од 2016. до 2020. године, као што је утврђено у новој Стратегији. Ово ће се постићи кроз даље финансирање научних пројеката и пројеката технолошког развоја, суфинансирање иновационих пројеката, кроз сарадњу са државама чланицама Европске уније и међународним партнерима, посебно кроз Хоризонт 2020, као и кроз употребу ИПА II (Инструмент за претприступну помоћ 2014-2020), и сарадњу са другим међународним и европским финансијским организацијама.

У складу са новом Стратегијом, постоје планови за реформу система финансирања научноистраживачког рада како би се исти побољшао и како би се обезбедило стабилно финансирање и употреба буџетских средстава на најефикаснији и оптималан начин. Промена система финансирања ће бити реализована у две фазе: (1) унапређење постојећег модела и (2) развијање нових модела.

(1) Прва фаза укључиваће унапређење постојећег модела пројектног финансирања - примена у 2017.

Овим побољшањем повећаће се средства издвојена за директне материјалне трошкове. Од укупних средстава, 20% ће бити издвојено за покривање директних материјалних

трошкова истраживања, што ће обезбедити свеобухватнији начин који води ка бољим научним резултатима.

Поред тога, постојећи модел финансирања пројеката ће бити побољшан повећањем конкурентности и увођењем додатних критеријума којима ће се вредновати: обим и квалитет истраживања, научна и интердисциплинарна сарадња, сарадња са привредом и друштвеним делатностима. Избор пројеката за финансирање и њихово праћење током реализације ће се обавити транспарентно, а резултати истраживања ће бити доступни домаћој и међународној јавности. Трајање пројеката, критеријуми за оцењивање и процедура одабира ће бити дефинисани законом и подзаконским актима.

(2) Друга фаза почиње у 2019; иста ће укључивати развој комбинованог модела финансирања „пројектно – институционални модел финансирања”

Ова реформа у финансирању истраживања биће праћена реформом истраживачког система. Примена новог модела ће бити праћена детаљном анализом и усвајањем релевантних измена и допуна закона и подзаконских аката који дефинишу структурне промене.

Даљи напредак истраживачког и иновационог система, а самим тим и економски и укупни развој Републике Србије, није могућ без повећања инвестиција у науку и истраживање. Циљ је да до 2020. године, укупно улагање у истраживање из свих извора достигне 1,5% БДП-а Републике Србије. Повећање би требало нарочито да се односи на већа улагања у истраживања из приватног сектора која би требало да буду могућа са мерама и делатностима предвиђеним у новој Стратегији како би се стимулисала сарадња између универзитета и индустрије као и даљи развој Фонда за иновациону делатност. Нова Стратегија би требало да доведе до повећања средстава за истраживања и иновације из Хоризонта 2020. Јавно финансирање ће се повећати од 0,43% у 2014. на 0,60% у 2020.

Мобилност истраживача

Република Србија ће повећати број истраживача и квалитет научника кроз акционе планове којим се спроводи нова Стратегија. На тај начин ће поступати у складу са стратегијом ЕУ „*Mobility for Better Learning*” и усвојити мере за подстицање мобилности страних и домаћих студената, наставника и истраживача. За реализацију ових циљева неопходно је да се уклоне правне препреке и рестриктивне праксе које спречавају отворен и транспарентан поступак за пријем истраживача у јавном сектору и у истраживачким организацијама.

Република Србија ће ускладити процесе и процедуре за пријем истраживача са „*European Charter for Researchers and the Code of Conduct for the recruitment of researchers*”. То ће омогућити олакшано добијање визе за стране студенте и научнике као и регулисати друге аспекте који се односе на боравак у земљи, као што су здравствено осигурање и смештај како би се олакшала мобилност студената и научника.

Истраживачке инфраструктуре

Република Србија је већ члан и била је један од оснивача Европског конзорцијума истраживачких инфраструктура (*ERIC*), Централноевропске истраживачке инфраструктуре (*CERIC-ERIC*) и Дигиталне истраживачке инфраструктуре за уметност и хуманистику Европског конзорцијума истраживачких инфраструктура (*DARIAH ERIC*). Да би се олакшала даља интеграција српских научника и истраживачких института, Република Србија ће предузети све неопходне мере да постане и део других Европских конзорцијума истраживачких инфраструктура (*ERICs*).

Република Србија такође ради на својој националној Мапи пута за истраживачке инфраструктуре са циљем да се иста усвоји у 2017. Акциони планови ће бити у складу са стратешким циљевима дефинисаним од стране Европског стратешког форума о истраживачким инфраструктурама (*ESFRI*). Република Србија се обавезала да отвори своју истраживачку инфраструктуру за истраживаче, научнике и компаније из Републике Србије, као и из ЕУ и света.

Наука у друштву

Центар за промоцију науке ће се концентрисати на напоре за повезивање цивилног друштва и научне заједнице и јавне управе у циљу бољег разумевања улоге науке у друштву.

Иновациона унија

Што се тиче јачање иновација, Закон о иновационој делатности биће унапређен и подзаконски акти биће прилагођени да би били у складу са новом Стратегијом и ЕУ принципима. Мере ће бити предузете да се стимулише сарадња између универзитета и индустрије и да се олакша приступ различитим изворима финансирања.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће у сарадњи са Фондом за иновациону делатност наставити да подржава иновативне пројекте које реализују иновативне компаније и наставиће са програмом раног развоја (*Mini Grants Program*) и програмом суфинансирања иновација (*Matching Grants Program*). За ту сврху, уговор о кредиту потписан је са Светском банком за реализацију Пројекта за унапређење конкурентности и запошљавања, компоненте Програма за иновације. Овај програм ће бити даље подржан кроз ИПА 2014.

ИПА 2013 Пројекат подршке истраживању, иновацијама и трансферу технологије, који је започет у јануару 2016. ће додатно подстицати иновације кроз подршку за трансфер технологије. До сада се неколико иницијатива спроводи, нарочито:

1. Успостављање Централне канцеларије за трансфер технологије у Фонду за иновациону делатност за пружање подршке локалним канцеларијама за трансфер технологије, научноистраживачким организацијама и другим организацијама које пружају подршку иновацијама, са циљем да повећају своје способности и ефикасност у погледу трансакција трансфера технологије.

2. Дизајнирање и имплементација колаборативне грант шеме за одобравање средстава за финансирање конзорцијумских иновативних пројеката, у циљу подстицања сарадње приватног привредног и јавног научноистраживачког сектора у области стварања нове интелектуалне својине која има тржишну вредност и примену - ова активност доприноси реализацији циља Иновационе уније покривајући све заинтересоване стране у иновационом циклусу, односно повезујући пословни и академски сектор. Ова компонента се суфинансира са један милион евра буџетских средстава Министарства просвете, науке и технолошког развоја.
3. Резултати треће компоненте овог пројекта обезбеђују успешно дефинисање и усвајање Акционог плана Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије у периоду од 2016. до 2020. године, као и нацрта Мапе пута истраживачке инфраструктуре (у складу са препорукама Европског стратешког форума за истраживачке инфраструктуре).

Управљање интелектуалном својином у трансферу знања

Према планираним приоритетима за период 2014-2018, постоје планови за даље усклађивање са прописима и препорукама ЕУ које су део преговарачког поглавља 7 - Интелектуална својина.

Биоекономија и пољопривредна истраживања

У новом пројектном циклусу финансирања пројеката на националном нивоу, финансирање пројеката из ове области ће бити настављено.

Истраживање угља и челика

У новом пројектном циклусу финансирања пројеката на националном нивоу, финансирање пројеката из ове области ће бити настављено.

Члан 185. и члан 187. Уговора о функционисању ЕУ

Разматраће се даљи развој модела и отварање могућности за јавно-приватно партнерство на националном нивоу, као и могућности укључивања у европске иницијативе јавно-приватног партнерства.

IV. ПРИХВАТАЊЕ ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕУ

Република Србија прихвата правне тековине Европске уније (ЕУ) у Поглављу 25 „Наука и истраживање”, које су биле на снази 1. јануара 2016. године и до момента приступања Европској унији не очекује потешкоће у спровођењу европског законодавства у оквиру овог поглавља. Република Србија ће спровести преостале правне тековине, тј. тековине усвојене након 1. јануара 2016. године, до ступања у чланство Европске уније, у складу са резултатима преговора у овом поглављу.

Република Србија не тражи посебна прилагођавања у оквиру овог поглавља.